

28. Het dramatische verhaal van de burgemeester van Oost-West- en Middelbeers Jan Smulders. Hij werd in 1945 in Duitsland vermoord. Deel 2: Zijn verblijf in Duitse concentratiekampen

In het eerste deel van het verhaal van Burgemeester Jan Smulders van Oost- West- en Middelbeers ging over zijn laatste uren thuis en zijn vertrek naar Vught. Daar hebben ze hem na verhoor ten huize Roucouleur, waar de 'Beauftragte' van Noord Brabant, de Duitser Heinrich Sellmer woonde, met een taxi naar het concentratiekamp Vught gebracht.

Het concentratiekamp Vucht.

Dit in 1943 gebouwde kamp werd geleid door Duitse en Nederlandse SS'ers. In dit kamp zaten allerlei gevangenen: illegale werkers, weigeraars voor de Arbeitseinsatz, mensen die naar de Engelse zenders hadden geluisterd, clandestiene slachters, mensen die onderduikers hadden geholpen, etc. Men leed er geen honger en dat kwam niet omdat de kampkeuken zo goed was. Maar omdat

het was toegestaan om wekelijks voedselpakketten van maximaal 3 kg van thuis te mogen ontvangen. Deze voedselpakketten werden ook gebruikt als strafmaatregel. Als zo'n maatregel werd ingesteld en dat gebeurde regelmatig dan werden de pakketten achtergehouden en werd er honger geleden. Echter vergeleken met het regime in Duitse concentratiekampen werd dit omschreven als 'de hemel op aarde'.

In het centrum van 'kamp Vught' was een apart gedeelte afgesloten met prikkeldraad en wachttorens. Speciaal bestemd voor de zware gevallen. 'Lager Scheveningen' genoemd. Daarin werd Jan Smulders ondergebracht. Hij kreeg een kampnummer (10933) en 'Schutzhäft tot einde oorlog'. Schutzhäft wordt door de Gestapo opgelegd aan personen, die door hun gedrag het bestaan en de veiligheid van volk en staat in gevaar zouden kunnen brengen. Daartoe behoorde dus ook Jan Smulders. Vanaf dat moment mocht hij geen contact meer hebben met zijn familie.

Frans Beliën, die Jan op 6 juli had begeleidt naar Vught, had als familielid veel contact met de vrouw van Jan: Truus Smulders Beliën. Om contact met Jan te kunnen krijgen kwam Frans op het idee om toestemming te vragen aan de kampcommandant om met Jan Smulders een belangrijk deel van de gemeentebegroting van de Beerzen in Kamp Vucht te mogen doornemen. Jan was de enige die op de hoogte was van de begroting, vertelde hij de kampcommandant. Het mocht. Met de gemeentebegroting onder zijn arm stapte Frans kamp Vught binnen en onder toezicht van een Nederlandse SD'er, die alles kon horen, vertelde hij de problemen waar de gemeente mee zat. Dat deed hij door de paginanummers te noemen van de begroting waar de problemen stonden. Echter op die bewuste pagina's lagen briefjes van Truus met de nodige vragen en op die briefjes schreef Jan dan zijn reactie. Deze actie was het laatste contact, dat de familie met Jan heeft gehad.

Dolle Dinsdag

Op Dolle Dinsdag 5 september 1944 kwamen er berichten dat Nederland snel bevrijd zou worden. Door deze berichten ontstond er paniek in Kamp Vucht. Met als gevolg dat sommige gevangenen naar huis werden gestuurd. Anderen werden zo maar door een vuurpeloton dood geschoten. Dat gebeurde dikwijls 's-nachts. En de overgebleven gevangenen werden naar het treinstation in Vught gebracht. Daar stonden veewagons klaar en met 80 personen in een wagon werden ze naar Duitsland naar Oraniënburg gebracht. Ook Jan Smulders zat in een van deze wagons. Er lag in de wagon eten en drinken en een paar matrassen. De reis duurde drie dagen en drie nachten. Toen ze aankwamen moesten ze naar het concentratiekamp Sachsenhausen lopen.

Sachsenhausen

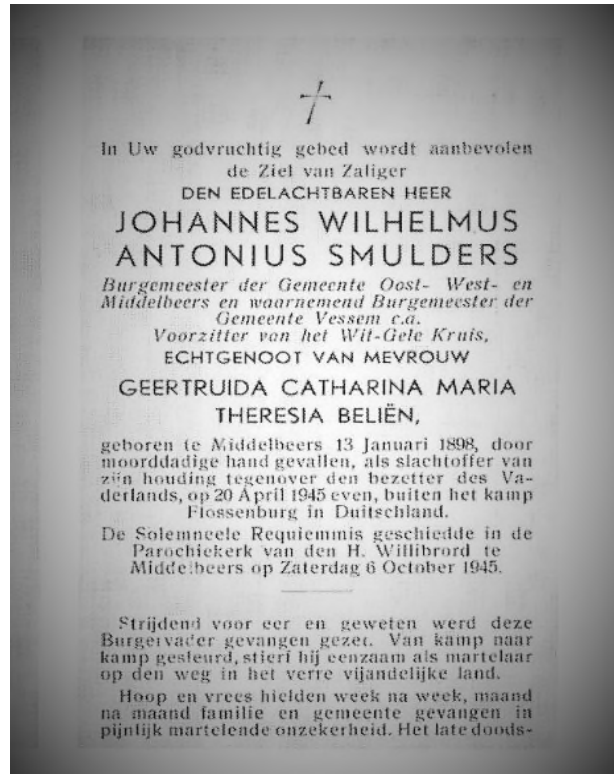
Aangekomen in Sachsenhausen werd Jan ingedeeld bij de groep politieke gevangenen. Alles wat hij bij zich had moest hij inleveren en zich vervolgens helemaal uitkleden. Daarna werd hij in een kamertje helemaal geschoren en gecontroleerd op luizen. Hij moest vervolgens een douche nemen en kreeg gestreepte gevangenskleren met een rode driehoek erop en de letter N. Zijnde een politieke gevangene uit Nederland. Van 's-nachts drie uur tot 's-avonds 6 uur waren de gevangenen in touw. Tot negen uur waren ze dan vrij. Daarna moesten ze slapen. Het eten was slecht en weinig. Regelmatig werden gevangenen geëxecuteerd. Het waarom werd nooit duidelijk gemaakt. En dat gebeurde meestal op zondagmiddag op de appelplaats en alle gevangenen moesten dat aanschouwen.

Buchenwald

In januari 1945 kwamen de Russen steeds dichterbij en werd besloten het kamp te verhuizen naar concentratiekamp Buchenwald. Wederom moest Jan te voet naar het station van Oraniënburg en werd daar ingeladen in een oude veewagon van zeer slechte kwaliteit. Zonder matras en zonder eten en drinken heeft hij twee dagen en twee nachten in de wagon gezeten. In Buchenwald aangekomen werd Jan weer ingedeeld bij de politieke gevangenen. Het kamp was overvol. Want de Duitsers waren bezig alle concentratiekampen te evacueren naar Buchenwald en Dachau. Na controle op besmettelijke ziektes kwam Jan in het grote kamp terecht. Daar ontmoette hij zijn collega burgemeesters uit Brabant. In Sachsenhausen was Jan van hen gescheiden. Zij sliepen in barakken met lange tafels met langs de zijkant bedden. Zij lagen zoveel mogelijk op bed om energie te sparen. De hoop op een goede afloop nam steeds toe. De Amerikanen kwamen steeds dichterbij. Op 25 maart waren de kanonnen al hoorbaar. Regelmatig was er luchtalarm. Het doel van de gevangenen was om in leven te blijven totdat de Amerikanen hen zouden komen bevrijden. Zij hadden onderling afgesproken dat ze zouden weigeren als ze bevel kregen om opnieuw te evacueren. Maar dan kwamen de SS'ers met knuppels en honden binnen en dreven ze naar buiten.

Flossenbürg

Opnieuw vertrokken ze met de trein. Nu naar Tachau en dan verder te voet naar Flossenbürg. In Flossenbürg zijn ze maar kort geweest. Want ook daar moesten ze weer vertrekken want de Amerikanen naderden gestaag. Op 20 april tijdens de nachtelijke tocht richting Dachau kon burgemeester Jan Smulders niet meer verder, stortte neer en werd doodgeschoten.

Geereert. Heer Pastoor
Hoo juist terug van St.
Willibrord. Het is nu wel
absoluut zeker. Mijn
man is gevallen, als
eerste even voorbij het
kamp Flossenburg op
20 April. Wilt u dit
morgenroeg in de H. Mis
stet bekend maken en
hem op het gebed plaat-
sen. Verder zullen we
u nog nader regelen.
Bleefde groeten
Wardgachkent
J. Smulders pelie

Toen eindelijk zekerheid werd verkregen omtrent het overlijden van Jan Smulders schreef mw. Truus Smulders nevenstaand briefje naar de Pastoor

Dit verhaal is een samenvatting uit het boek 'De Beerzen in oorlogstijd 1940-1945'. Op deze website: Oirschotsheem/allerei/video's Jan Linmans is een film te zien over de onthulling van het monument in de Beerzen ter nagedachtenis aan burgemeester Jan Smulders. Inclusief een interview met zoon Jan, die na zijn pensionering op zoek is gegaan naar de verschrikkelijke tochten die zijn vader in 1944 heeft moeten afleggen.